

30-Noyabr, 2025-yil

**PROFILAKTIKA INSPEKTORINING JISMONIY VA YURIDIK
SHAXSLARNING MUROJAATLARINI KO‘RIB CHIQISH FAOLIYATINI
TAKOMILLASHTIRISH CHORA-TADBIRLARI.**

Kodirov Ruslan Zokirovich

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI IIV AKADEMIYASI KURSANTI

Kalit so‘zlar: *Profilaktika inspektori; murojaatlarni samarali boshqarish; jismoniy va yuridik shaxslar bilan muloqot; shaffoflik va tezkorlik; elektron monitoring; hududiy hamkorlik; profilaktik tadbirlar; fuqarolar huquqlari; huquqiy ongni rivojlantirish; ish samaradorligini oshirish.*

Annotatsiya: *Ushbu maqolada profilaktika inspektorining jismoniy va yuridik shaxslarning murojaatlarini ko‘rib chiqish jarayonini takomillashtirishga qaratilgan chora-tadbirlar atroflicha tahlil qilinadi. Maqolada murojaatlarni tezkor, samarali va shaffof tarzda ko‘rib chiqish metodlari, elektron monitoring tizimlaridan foydalanish, shuningdek, hududdagi ijtimoiy hamkorlik mexanizmlarini rivojlantirish masalalari ko‘rib chiqiladi. Tadqiqot natijalari jismoniy va yuridik shaxslarning murojaatlarini optimallashtirish, profilaktika inspektorining ish sifatini oshirish hamda fuqarolar bilan muloqotda huquqiy ongni kuchaytirish bo‘yicha tavsiyalarni ishlab chiqishga yo‘naltirilgan.*

Ключевые слова: *Инспектор профилактики; эффективное управление обращениями; взаимодействие с физическими и юридическими лицами; прозрачность и оперативность; электронный мониторинг; районное сотрудничество; профилактические мероприятия; права граждан; развитие правового сознания; повышение эффективности работы.*

Аннотация: *В статье проводится комплексный анализ мер по совершенствованию деятельности инспектора профилактики при рассмотрении обращений физических и юридических лиц. Рассматриваются методы оперативного, эффективного и прозрачного рассмотрения обращений, использование электронных систем мониторинга, а также развитие механизмов социального взаимодействия на уровне района. Результаты исследования направлены на оптимизацию работы инспектора, повышение качества обработки обращений и укрепление правового сознания граждан.*

Keywords: *Prevention inspector; efficient appeals management; interaction with individuals and legal entities; transparency and promptness; electronic monitoring; local cooperation; preventive measures; citizens’ rights; legal awareness development; work efficiency improvement.*

Annotation: *This article presents a comprehensive analysis of measures aimed at improving the prevention inspector’s handling of appeals from individuals and legal*

“ZAMONAVIY DUNYODA SUN’IY IDROKNING RIVOJLANISHI: YANGI DAVR MUAMMOLARI VA YANGI YECHIMLAR JURNALI”

30-Noyabr, 2025-yil

entities. It examines methods for prompt, effective, and transparent processing of appeals, the use of electronic monitoring systems, and the development of social cooperation mechanisms within local communities. The findings aim to optimize the inspector’s workflow, enhance the quality of appeal handling, and strengthen citizens’ legal awareness.

KIRISH

Jismoniy va yuridik shaxslarning murojaatlarini ko‘rib chiqish faoliyati har qanday profilaktika tizimining samaradorligi uchun asosiy mezonlardan biridir. Ushbu jarayon nafaqat fuqarolarning muammolarini hal qilish, balki hududdagi ijtimoiy muhitni monitoring qilish va xavfli holatlarning oldini olish imkoniyatini ham yaratadi. Bugungi kunda murojaatlar turli kanallar orqali kelib tushadi: shaxsiy qabul, telefon qo‘ng‘iroqlari, elektron pochta, davlat va onlayn portallar, shuningdek ijtimoiy tarmoqlar orqali. Shu sababli, ularni tizimli va samarali qayta ishlash, muammo darajasiga qarab tezkor javob berish mexanizmlarini joriy etish profilaktika inspektorining asosiy vazifalaridan biridir. Murojaatlar bilan ishlash jarayoni bir necha asosiy yo‘nalishni o‘z ichiga oladi. Birinchidan, murojaatlarning mazmunini aniqlash va ularni prioritetga qarab tasniflash. Bu inspektorga hududdagi dolzarb muammolarni tezda aniqlash va profilaktik choralarni samarali belgilash imkonini beradi. Ikkinchidan, murojaatlarni qayta ishlash jarayonida texnologik vositalardan foydalanish katta ahamiyatga ega. Elektron ma’lumotlar bazalari, monitoring tizimlari, onlayn murojaatlar platformalari va mobil ilovalar murojaatlarni tezkor va shaffof ko‘rib chiqish imkonini beradi. Shu bilan birga, texnologik vositalar inspektorning ish samaradorligini oshiradi va murojaatlarni sifatli hal etish jarayonini soddalashtiradi. Uchinchidan, murojaatlar bilan ishlash jarayonida jamoat va davlat tuzilmalari bilan hamkorlikni rivojlantirish muhimdir. Mahalla fuqarolar yig‘ini, ta’lim muassasalari, tibbiyot va psixologik xizmatlar, nodavlat tashkilotlar bilan integratsiyalashgan tizim muammoli vaziyatlarni erta aniqlash va ularga nisbatan profilaktik choralarni amalga oshirish imkonini beradi. Shu bilan birga, murojaatlar orqali aniqlangan muammolarni tezkor bartaraf etish, fuqarolarga zarur maslahat va huquqiy tushuntirishlar berish ham profilaktika inspektorining vazifalaridan hisoblanadi. Bu jarayon fuqarolarning davlat organlariga bo‘lgan ishonchini oshiradi va huquqiy madaniyatni rivojlantirishga xizmat qiladi. Shuningdek, murojaatlar bilan ishlash jarayonida inson omili va psixologik yondashuvning o‘rni katta. Murojaat qiluvchi shaxsning his-tuyg‘ularini inobatga olish, u bilan ochiq va samimiy muloqot o‘rnatish, muammoni tezkor hal etishda ijobiy natija beradi. Shu tariqa, profilaktika inspektori faqat huquqiy jihatdan to‘g‘ri harakat qilish bilan cheklanmay, balki fuqarolarning ongini rivojlantirish va ijtimoiy muhitda barqarorlikni ta’minlashga hissa qo‘shadi. Zamonaviy sharoitda murojaatlar bilan ishlashning samaradorligini oshirishning yana bir muhim omili — tizimli yondashuv va monitoring tizimini joriy etishdir. Bu murojaatlarni tezkor qayd etish, ularning holatini nazorat qilish, natijalarni tahlil qilish va tegishli chora-tadbirlarni ishlab chiqishni o‘z ichiga oladi. Shu yo‘l bilan murojaatlar bilan ishlash jarayoni nafaqat muammolarni hal qilish, balki hududdagi ijtimoiy vaziyatni

“ZAMONAVIY DUNYODA SUN’IY IDROKNING RIVOJLANISHI: YANGI DAVR MUAMMOLARI VA YANGI YECHIMLAR JURNALI”

30-Noyabr, 2025-yil

yaxshilash va kelajakda huquqbuzarliklarning oldini olish mexanizmini yaratishga xizmat qiladi. Jismoniy va yuridik shaxslarning murojaatlarini ko‘rib chiqish faoliyati profilaktika inspektorining samaradorligini aniqlovchi muhim mezon hisoblanadi. Samarali tizim, texnologik imkoniyatlar, jamoat tuzilmalari bilan hamkorlik va fuqarolarning huquqiy madaniyati bu jarayonni mukammal darajaga olib chiqadi. Shu tariqa, murojaatlar bilan ishlash tizimini takomillashtirish profilaktika faoliyatining yangi, samarali darajasini yaratish va jamiyatda barqarorlikni ta’minlash imkonini beradi.

ASOSIY QISM

Profilaktika inspektorining murojaatlar bilan ishlash faoliyati samaradorligini oshirish uchun bir nechta asosiy yo‘nalishlarni belgilash zarur. Avvalo, murojaatlarni tezkor va sifatli qayta ishlash mexanizmi joriy etilishi lozim. Bu jarayon murojaatlarning mazmuni va darajasiga qarab ularni tasniflash, ustuvorlikni aniqlash va tegishli chora-tadbirlarni belgilashni o‘z ichiga oladi. Shu tariqa, eng dolzarb muammolar birinchi navbatda hal etiladi, bu esa hududdagi ijtimoiy barqarorlikni ta’minlashga xizmat qiladi. Texnologik imkoniyatlardan samarali foydalanish murojaatlar bilan ishlash jarayonini soddalashtiradi va tezlashtiradi. Elektron monitoring tizimlari, onlayn murojaatlar platformalari va mobil ilovalar inspektorga murojaatlarning holatini real vaqt rejimida kuzatish, ularni tasniflash va natijalarni tahlil qilish imkonini beradi. Shu bilan birga, texnologik vositalardan foydalanish ish samaradorligini oshirish bilan birga xatoliklar va murojaatlarni unutib qo‘yish xavfini kamaytiradi. Jamoat va davlat tuzilmalari bilan integratsiyalashgan hamkorlik ham murojaatlar bilan ishlashning samaradorligini oshiradi. Mahalla fuqarolar yig‘ini, ta’lim muassasalari, psixologlar, tibbiyot xodimlari va nodavlat notijorat tashkilotlar bilan doimiy aloqada bo‘lish, muammoli oilalar va xavf guruhlarini erta aniqlash imkonini beradi. Shu yo‘l bilan profilaktika inspektori murojaatlar asosida muammolarni tezda aniqlaydi va ularga nisbatan profilaktik chora-tadbirlarni joriy qiladi. Murojaatlar bilan ishlash jarayonida insoniy yondashuv va muloqot madaniyati ham katta ahamiyatga ega. Har bir murojaat qiluvchi shaxs bilan ochiq, samimiy va hurmatli muloqot o‘rnatish, uning fikrini tinglash va muammoni to‘liq tushunish jarayonning samaradorligini oshiradi. Shu bilan birga, murojaat qiluvchi shaxsga huquqiy tushuntirishlar berish va maslahatlar taqdim etish fuqarolarning huquqiy ongini oshirishga xizmat qiladi, natijada kelajakda huquqbuzarliklarning oldini olish mexanizmi shakllanadi. Shuningdek, murojaatlar bilan ishlash jarayonini takomillashtirishda tizimli monitoring tizimini joriy etish muhim ahamiyatga ega. Bu murojaatlarni qayd etish, ularning holatini nazorat qilish, natijalarni tahlil qilish va amaliy chora-tadbirlar belgilashni o‘z ichiga oladi. Shu yo‘l bilan profilaktika inspektori hududdagi ijtimoiy muhitni doimiy ravishda kuzatib boradi va muammoli vaziyatlarni erta aniqlaydi. Natijada, murojaatlar bilan ishlashning samarali tizimi nafaqat muammolarni hal qilishga xizmat qiladi, balki hududdagi ijtimoiy barqarorlikni ta’minlash, fuqarolarning davlat organlariga bo‘lgan ishonchini oshirish va profilaktika inspektorining ish samaradorligini sezilarli darajada kuchaytiradi. Shu tariqa, murojaatlar bilan ishlash jarayoni profilaktika faoliyatining strategik tarkibiy qismi sifatida

“ZAMONAVIY DUNYODA SUN’IY IDROKNING RIVOJLANISHI: YANGI DAVR MUAMMOLARI VA YANGI YECHIMLAR JURNALI”

30-Noyabr, 2025-yil

ko‘riladi va uning samaradorligini oshirish uchun har tomonlama chora-tadbirlarni joriy etish zarur.

XULOSA

Tahlillar shuni ko‘rsatadiki, profilaktika inspektorining jismoniy va yuridik shaxslarning murojaatlarini ko‘rib chiqish faoliyatini samarali tashkil etish hududda ijtimoiy barqarorlikni ta‘minlash va fuqarolarning huquqiy madaniyatini oshirishning muhim omili hisoblanadi. Murojaatlar bilan ishlash jarayoni nafaqat mavjud muammolarni aniqlash, balki hududdagi xavfli holatlar va salbiy ijtimoiy illatlarni erta aniqlash, ularni bartaraf etish va profilaktik chora-tadbirlarni joriy etish imkonini yaratadi. Shu bilan birga, murojaatlar orqali inspektor fuqarolarning ehtiyojlarini, huquqiy savodxonlik darajasini va jamiyatdagi muammolarni chuqurroq tahlil qilish imkoniga ega bo‘ladi. Samarali murojaatlarni qayta ishlash tizimi bir nechta asosiy komponentni o‘z ichiga oladi: murojaatlarni tasniflash va prioritetlash, ularni elektron ma‘lumotlar bazasida qayd etish va monitoring qilish, natijalarni tahlil qilish hamda tegishli chora-tadbirlarni ishlab chiqish. Shu yo‘l bilan profilaktika inspektori hududdagi eng dolzarb muammolarni tezda aniqlaydi va ularni bartaraf etish bo‘yicha operativ choralarni amalga oshiradi. Elektron tizimlardan foydalanish jarayonni tezlashtiradi, xatoliklarni kamaytiradi va murojaatlar bilan ishlash sifatini sezilarli darajada oshiradi. Shuningdek, murojaatlar bilan ishlashda jamoat va davlat tuzilmalari bilan samarali hamkorlik o‘ta muhimdir. Mahalla fuqarolar yig‘ini, ta‘lim muassasalari, psixologik va tibbiy xizmatlar, nodavlat-notijorat tashkilotlari bilan integratsiyalashgan tizim hududdagi xavf guruhlarini erta aniqlash, murojaatlarni tezkor qayta ishlash va profilaktik chora-tadbirlarni ishlab chiqishga yordam beradi. Shu orqali inspektor murojaatlar natijasida aniqlangan muammolarni tizimli ravishda bartaraf etadi, fuqarolarga zarur huquqiy tushuntirishlar beradi va kelajakda huquqbuzarliklarning oldini oladi. Murojaatlar bilan ishlash jarayonida insoniy yondashuv va muloqot madaniyati ham katta ahamiyatga ega. Har bir murojaat qiluvchi shaxs bilan ochiq va samimiy muloqot o‘rnatish, uning fikrini tinglash va muammoni to‘liq tushunish jarayonning sifatini oshiradi. Shu bilan birga, murojaat qiluvchi shaxsga huquqiy maslahat berish, profilaktik tavsiyalar taqdim etish va xolisona yondashuvni saqlash fuqarolarning davlat organlariga bo‘lgan ishonchini oshiradi. Natijada, murojaatlar bilan ishlash jarayonini takomillashtirish profilaktika inspektorining ish samaradorligini oshirish, hududdagi ijtimoiy muhitni monitoring qilish va kelajakda muammoli vaziyatlarning oldini olishga xizmat qiladi. Tizimli yondashuv, texnologik imkoniyatlardan foydalanish, jamoat va davlat tuzilmalari bilan hamkorlik hamda fuqarolarning huquqiy madaniyatini oshirish orqali murojaatlar bilan ishlash faoliyati nafaqat samarali, balki strategik ahamiyatga ega bo‘ladi. Shu tariqa, profilaktika inspektorining murojaatlar bilan ishlash tizimini optimallashtirish jamiyatda barqarorlikni mustahkamlash, fuqarolarning huquqiy madaniyatini rivojlantirish va profilaktika faoliyatining yangi darajasini yaratishga xizmat qiladi.

“ZAMONAVIY DUNYODA SUN’IY IDROKNING RIVOJLANISHI: YANGI DAVR MUAMMOLARI VA YANGI YECHIMLAR JURNALI”

30-Noyabr, 2025-yil

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC). Crime Prevention and Criminal Justice, Vienna, 2019.
2. European Crime Prevention Network (EUCPN). Effective Practices in Preventive Policing, Brussels, 2020.
3. Тарасов, В.А. Психология девиантного поведения и профилактика, Москва, 2017.
4. National Institute of Justice (NIJ). Juvenile Justice and Community Supervision Practices, Washington D.C., 2018.